Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2024-0151

(mr. M.E.J. Bracco Gartner, voorzitter en D.P. van Strien, secretaris)

Datum uitspraak	20 februari 2024
Klacht van	De consument
Tegen	Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V., gevestigd te Rotterdam, verder te noemen de pensioenuitvoerder
Aard uitspraak	Bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen
Bijlage	Relevante passage uit Brochure 'Het Persoonlijk Pensioen Plan: verstandig beleggen voor een goed pensioen'

Samenvatting

Pensioenverzekering. Beschikbare premie en lifecycles. De pensioenuitvoerder gebruikt de Pensioenstabilisator om het renterisico zoveel mogelijk te controleren en zo te streven naar een zo stabiel mogelijke pensioenuitkering. De commissie heeft op basis van de beschikbare informatie en documentatie geen reden om aan te nemen dat de pensioenuitvoerder niet prudent heeft belegd of dat deze op een andere wijze tekort is geschoten.

1. Procedure

1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consument; 2) de aanvullende stukken van de consument; 3) het verweerschrift van de pensioenuitvoerder; 4) de repliek van de consument; 5) de dupliek van de pensioenuitvoerder; 6) de aanvullende stukken van de pensioenuitvoerder na de hoorzitting en 7) de reactie daarop van de consument.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 22 augustus 2023. Op de hoorzitting was de consument aanwezig. Namens de pensioenuitvoerder waren aanwezig: de heer [naam 1], klachtbehandelaar en de heer [naam 2], klachtbehandelaar.

1.3 De consument en de pensioenuitvoerder hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consument heeft uit hoofde van zijn dienstverband van 1 januari 2013 tot 1 augustus 2020 deelgenomen aan de pensioenregeling Persoonlijk Pensioen Plan, die zijn werkgever bij de pensioenuitvoerder heeft ondergebracht.

De regeling is op basis van beschikbare premie. Het pensioenkapitaal van de consument was belegd in de Neutrale lifecycle.

2.2 In mei 2013 heeft de pensioenuitvoerder de consument een brief met brochure gestuurd, met informatie over de lifecycle. De relevante passages uit deze brochure zijn in de bijlage bij deze uitspraak opgenomen. Het pensioenreglement 2013 en het pensioenreglement 2018 heeft de pensioenuitvoerder digitaal beschikbaar gesteld, via de persoonlijke portal van de consument.

2.3 Per 1 augustus 2020 is het dienstverband van de consument beëindigd. Op dat moment was de waarde van het pensioenkapitaal € 187.587,18.

2.4 Op het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) 2021 staat onder meer:

"(...) Welk pensioen kunt u verwachten?
Wat is uw beleggingswaarde op 31 december 2020? *€ 197.368,82. (...)*

Wat is het te verwachten pensioen dat u kunt kopen?
Bij uw pensionering:
Vanaf 68 jaar *€ 7.796,00*
Zo lang u leeft *bruto per jaar (...)"*

2.5 Op 1 oktober 2022 is het pensioen tot uitkering gekomen. De pensioenuitvoerder heeft een bedrag van € 146.161,41 aan pensioenkapitaal overgedragen naar een andere aanbieder voor het aankopen van een pensioenuitkering.

De klacht en vordering

2.6 De consument vordert dat de pensioenuitvoerder een bedrag van € 41.396,- toevoegt aan zijn pensioen. Dit bedrag vormt het verschil tussen de waarde van het pensioenkapitaal op 1 augustus 2020 en 1 oktober 2022, de pensioendatum van de consument.

2.7 De consument vindt dat de pensioenuitvoerder ten onrechte heeft verzuimd zijn pensioenkapitaal te beschermen. De pensioenuitvoerder stelt de pensioenuitkering te willen beschermen, maar er is geen sprake van een jaarlijkse opbouw van pensioenuitkeringen ('defined benefit') maar van een jaarlijkse inleg van beschikbare premie. Het daarmee opgebouwde kapitaal moet worden beschermd. De pensioenstabilisator is dan ook ongeschikt voor een beschikbare premieregeling. Dat geldt ook voor artikel 135 van de Pensioenwet. Deze bepaling komt nog uit de tijd dat voor ieder dienstjaar een aanspraak op pensioen ontstond. Verder geldt dat de pensioenstabilisator gericht is op het beschermen van een uitkering op ingangsdatum pensioen. Als de polis eerder premievrij gemaakt wordt, dan ontbreekt een aantal jaren premie-inleg waarmee nog risico's hadden kunnen worden afgedekt. Het beleggingsbeleid had daarom moeten worden gericht op het pensioen dat met het kapitaal op de datum van premie vrijmaken had kunnen worden aangekocht.

Het verweer

2.8 De pensioenuitvoerder heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Wat is de hoofdvraag?

3.1 De commissie moet de vraag beantwoorden of de pensioenuitvoerder de op hem rustende zorgplicht heeft geschonden door bij de toepassing van de lifecycle niet het opgebouwde pensioenkapitaal te beschermen, maar in plaats daarvan de nog aan te kopen pensioen-uitkering zoveel als mogelijk te stabiliseren. Naar het oordeel van de commissie is dit niet het geval. De commissie legt hieronder uit waarom.

Beoordelingskader

3.2 Bij de beoordeling van de klacht is van belang dat het een feit van algemene bekendheid is dat aan beleggen risico's verbonden zijn. Dat het in deze zaak om het pensioen van de consument gaat, doet hier niets aan af. De waarde van beleggingen kan fluctueren en dit kan leiden tot een hoger of lager pensioenkapitaal op de pensioendatum.

3.3 De pensioenregeling van de consument is een beschikbare premieregeling, waarbij de pensioenpremies, in de regel gevormd door zowel de inleg van de werknemer (de eigen bijdrage) als die van de werkgever, gestort worden op een beleggingsrekening die in beheer is gegeven bij de pensioenuitvoerder. Op basis van artikel 52a van de Pensioenwet is de pensioenuitvoerder verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid. De pensioenuitvoerder is gehouden om een beleggingsbeleid te voeren dat in overeenstemming is met de prudent-person regel op grond van artikel 135 van de Pensioenwet. Artikel 135 Pensioenwet bepaalt onder meer dat de waarden worden belegd in het belang van de aanspraak- en pensioen-gerechtigden. In lagere regelgeving is uitgewerkt waar het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder aan moet voldoen. Artikel 14a lid 2 van het Besluit uitvoering Pensioen-wet en Wet verplichte beroepspensioenregeling bepaalt dat de pensioenuitvoerder de waarden belegt op een wijze die past bij de aard en duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen. Artikel 14d lid 2 van dit besluit bepaalt dat de pensioenuitvoerder het beleggingsbeleid in de opbouwfase van het pensioen baseert op een vaste of variabele pensioenuitkering.

3.4 De consument heeft aangevoerd dat artikel 135 van de Pensioenwet niet geschikt is voor een beschikbare premieregeling. Dit standpunt van de consument laat onverlet dat dit wetsartikel wèl van toepassing is. De pensioenuitvoerder heeft verder terecht aangevoerd dat de prudent-person regel en de daarop gebaseerde lagere regelgeving beogen om verregaande schommelingen in de verwachte pensioenuitkering te beperken. De commissie merkt op dat de consument en de pensioenuitvoerder het op dat punt met elkaar eens zijn.

Pensioenstabilisator

3.5 De pensioenuitvoerder heeft aangevoerd dat hij invulling geeft aan de verplichtingen uit de Pensioenwet door te beleggen volgens het lifecycle systeem. Bij het beleggen in een lifecycle ligt de focus eerst op het behalen van rendement om de beleggingswaarde te verhogen. Naarmate de pensioenleeftijd nadert verschuift deze focus naar het zoveel mogelijk veiligstellen van de te verwachten pensioenuitkering. Daarvoor wordt een steeds groter deel van de beleggingswaarde belegd in vastrentende waarden in de Pensioen-stabilisator om zo het renterisico af te bouwen. De hoogte van het aan te kopen pensioen is namelijk voor een belangrijk deel afhankelijk van de marktrente. De waarde van de fondsen in de pensioenstabilisator stijgt op het moment dat de marktrente daalt en daalt op het moment dat de marktrente stijgt. In beide gevallen blijft het te verwachten pensioen ongeveer gelijk. Het doel van deze beleggingsstrategie is meer zekerheid over het pensioeninkomen vanaf de pensioendatum, zoals vereist op basis van de prudent-person regel in de Pensioenwet.

3.6 De omstandigheid dat het pensioenkapitaal daalt is dus een gevolg van het gevoerde beleggingsbeleid. Dit is gericht op het zoveel mogelijk veiligstellen van de uitkering. De consument heeft bezwaar tegen dit aspect van de werking van de Pensioenstabilisator. Het beleggingsbeleid zou volgens hem juist gericht moeten zijn op een zo hoog mogelijk pensioenkapitaal. Daarbij heeft hij erop gewezen dat de rente op 1 januari 2022 nihil was, zodat de kans dat de rente stijgt veel groter is dan de kans dat deze daalt. Er had volgens de consument daarom nooit in vastrentende waarden mogen worden belegd. Dit standpunt vindt echter geen steun in de Pensioenwet. De Pensioenwet bepaalt nu juist dat de uitvoerder in het beleggingsbeleid zich moet richten op een (zo hoog mogelijke) pensioen*uitkering* in plaats van een pensioen*kapitaal*. De lifecycle systematiek, die de pensioenuitvoerder hanteert, vloeit daarmee voort uit de wettelijke eisen ter bescherming van pensioendeelnemers, inclusief het afdekken van het renterisico.[1]

3.7 Ter zitting heeft de consument nog aangevoerd dat de pensioenuitvoerder hem nooit heeft geïnformeerd over het risico dat het pensioenkapitaal zo kan dalen. De pensioenuitvoerder heeft onder meer gewezen op de brochure die de consument bij brief van mei 2013 is toegezonden. Hierin staat de werking van de pensioenstabilisator beschreven, waarbij in een tabel staat wat er met het pensioenkapitaal en met de uitkering gebeurt bij stijgende of dalende rente (zie bijlage). De consument heeft er dan ook kennis van kunnen nemen dat bij een stijgende rente het pensioenkapitaal daalt, maar dat dit nauwelijks invloed zou moeten hebben op de pensioenuitkering. Ook heeft de pensioenuitvoerder vermeld dat rentestijgingen tot minder voordeel zullen leiden als gevolg van de pensioenstabilisator.

3.8 De conclusie is dat niet is komen vast te staan dat de pensioenuitvoerder in strijd heeft gehandeld met de prudent-person regel of met de op hem rustende zorgplicht.

[1] Zie hiervoor onder meer GC Kifid 2023-0576 en recentelijk CvB Kifid 2024-0005.

Berekening voorbeelduitkeringen

3.9 De pensioenuitvoerder heeft zijn betoog dat de consument door de toepassing van de lifecycle methodiek en de pensioenstabilisator niet in een slechtere positie is komen te verkeren geïllustreerd met een aantal voorbeelden. Volgens de pensioenuitvoerder had de consument met het pensioenkapitaal van € 188.633,73 op 1 augustus 2020 een pensioen van € 498,10 bruto per maand kunnen aankopen. Op 1 oktober 2022 had hij met een kapitaal van € 146.161,41 een pensioen kunnen aankopen van € 579,21 bruto per maand.

3.10 De consument heeft deze berekeningen in twijfel getrokken, aan de hand van eigen berekeningen en de informatie uit het UPO. In het UPO staat een pensioenkapitaal genoemd van € 197.368,82, waarmee de consument op 68-jarige leeftijd een pensioen zou kunnen aankopen van € 7.796,- bruto per maand.

3.11 De pensioenuitvoerder heeft een nadere onderbouwing gegeven van de gebruikte voorbeelden en een uitleg gegeven voor de afwijkende cijfers op het UPO. De afwijkingen op het UPO zijn met name het gevolg van de omstandigheid dat dit uitgaat van een latere pensioendatum, namelijk op 68-jarige leeftijd. De andere twee berekeningen gaan uit van een vervroegde ingang van het pensioen. Ook wordt in de UPO een fictief leeftijdsverschil tussen de partners gebruikt van 2 jaar, terwijl in de andere twee berekeningen wordt gerekend met het werkelijke leeftijdsverschil tussen de consument en zijn partner van ruim zeven jaar. Het grote verschil tussen de uitkering die op 1 augustus 2020 kon worden aangekocht en de uitkering die op 1 oktober 2022 met toch een veel lager pensioenkapitaal kon worden aangekocht, is blijkens de onderbouwing met name een gevolg van de gestegen rekenrente.

3.12 De commissie heeft de onderbouwing en uitleg actuarieel laten controleren en ziet geen aanleiding ervan uit te gaan dat deze onjuist zijn. Nu niet is komen vast te staan dat de pensioenuitvoerder in strijd heeft gehandeld met het prudent-person beginsel of enige andere op hem rustende zorgplicht heeft geschonden, zal de commissie overgaan tot afwijzing van de vordering.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is bindend. Of u tegen deze uitspraak beroep kunt instellen, kunt u nalezen in regel 7 van het Reglement Commissie van Beroep Kifid – vanaf 1 oktober 2023, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten. In regel 18.1 van dat reglement is bepaald dat beroep kan worden ingesteld tot 6 weken na de dag van deze uitspraak. Meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut financiële dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999
Website: www.kifid.nl

Bijlage: relevante passages uit de brochure 'Het Persoonlijk Pensioen Plan: verstandig beleggen voor een goed pensioen

3. De Pensioenstabilisator?

Waarom de Pensioenstabilisator?
De Pensioenstabilisator geeft u meer zekerheid. Met het geld uit uw Persoonlijk Pensioen Plan koopt u straks een pensioen. De hoogte van de rente heeft grote invloed op de hoogte van het pensioen dat u kunt kopen. Gaat u bijna met pensioen? En daalt de rente sterk? Dan kunt u zonder Pensioenstabilisator veel minder pensioen kopen dan u had gedacht. Dat is een risico. Met de Pensioenstabilisator kunt u dat risico verkleinen. Maar let op: als de rente vlak voor uw pensioen stijgt, profiteert u daar met de Pensioenstabilisator ook minder van. (...)

De Pensioenstabilisator en de Delta Lloyd Lifecycles
Doordat we een deel van het geld beleggen in de Pensioenstabilisator, hebben rentewijzigingen vrijwel geen invloed op de hoogte van het pensioen dat u kunt kopen. Dat geeft meer zekerheid. Hoeveel beleggen we in de Pensioenstabilisator? Dat hangt mede af van de Lifecycle die u gekozen hebt. (...)

In de tabel hieronder ziet u wat er gebeurt met uw pensioenuitkering als de rente daalt of juist stijgt. En wat er voor u kan veranderen als u met de Pensioenstabilisator werkt. U ziet dat uw pensioenuitkering met de Pensioenstabilisator in alle gevallen bijna even hoog is. De rente heeft dan dus bijna geen invloed op uw pensioen. Zo hebt u meer zekerheid.

			Zonder Pensioen-stabilisator		**Met Pensioen-stabilisator**	
	Marktrente op leeftijd 64	**Marktrente op leeftijd 65**	**Kapitaal op pensioen-datum**	**Pensioen-uitkering**	**Kapitaal op pensioen-datum**	**Pensioen-uitkering**
Situatie 1	4%	3%	€ 103.500	€ 6.008	€ 115.100	€ 6.681
Situatie 2	4%	4%	€ 104.000	€ 6.689	€ 104.000	€ 6.689
Situatie 3	4%	5%	€ 104.500	€ 7.396	€ 94.600	€ 6.695
Maximaal verschil tussen situaties				23%		0,2%